

Peter Portheine, Brainport 2020:

‘Techniek voor zorg op afstand combineren met slimmer werken’

“De kwaliteit van leven thuis is beter dan op de Intensive Care-afdeling van een ziekenhuis. Daarom moeten we de zorgketen met technologie efficiënt en gebruiksvriendelijk afstemmen op de thuissituatie van de cliënt. Dat is nog goedkoper ook,” zegt programamanager van Brainport 2020 Peter Portheine. Hij daagt leveranciers en zorginstellingen uit om een vraaggestuurd aanbod van telemedicine en robotica te leveren.

door Loek Kusiak

‘Brainport Health Innovation: Connected Client, Connected Patient’ is een meerjarig programma onder de vlag van Brainport 2020. Voor Limburg en Brabant zoekt dit programma naar innovatieve oplossingen op het snijvlak van zorg en technologie. Het onderliggende idee is snel geformuleerd: de zorg zo dicht mogelijk en betaalbaar bij de patiënt organiseren. “Ook als ze ziek zijn,” zegt Peter Portheine, “willen mensen zo lang mogelijk thuis verblijven, en na een operatie ook zo snel mogelijk weer naar huis om te herstellen. Doordat we ouder worden, krijgen we ook meer chronische aandoeningen. Tegelijkertijd verschuift de zorg vanuit het ziekenhuis steeds meer naar de patiënt thuis. Dat alles biedt kansen voor home care, voor de introductie van e-health diensten op grote schaal.” Er is ook geen andere keus. “In 2020 zijn de zorgkosten per inwoner bijna verdubbeld vergeleken met 2007. Zorg op afstand is daarom ook het antwoord op het tekort aan personeel in de zorg.”

Over technologische kennis is in Zuid-oost-Nederland niet te klagen, wel moeten we die slim, marktgericht en over de provinciegrenzen heen bundelen, stelt Portheine. “De regio Eindhoven heeft met Philips veel potentie met medische apparatuur om ziektebeelden te lokaliseren. Maastricht vormt met het academisch ziekenhuis en de universiteit een vooraanstaand kenniscentrum op het gebied van harten vaatziekten. Er wordt euregionaal samengewerkt met de Rheinisch-Westfaelische Technische Hochschule

in Aken en de Chemelot Campus ontwikkelt zich steeds meer als leverancier van biomedische materialen. Het bedrijfsleven, onderwijs, provincie en drie Zuid-Limburgse centrumgemeenten hebben de handen ineen geslagen in Limburg Economic Development (LED). Dat moet de uitvoering van het Brainport 2020-programma versnellen.”

Skype-achtige diensten

Projecten voor zorgdiensten op afstand moeten volledig vraaggestuurd vanuit de burger georganiseerd worden, bepleit Portheine: “We streven naar toepassingen als videoverbindigen, Skype-achtige diensten die de burger makkelijk accepteert en hem bij ziekte in zijn zelfstandigheid ondersteunen. Een simpel voorbeeld is het doorgeven via internet van je bloeddruk of andere gezondheidswaarden aan huisarts of specialist. Dit soort toepassingen moet je niet uitsluitend ontwikkelen in de kraamkamers van de onderzoeksinstituten, maar in een living lab, in de thuissituatie van zorgconsumenten. Daar heeft ook de creatieve industrie een rol in te spelen.” Thuiszorginstellingen moeten bij de introductie van home care-technologie met ontwikkelaars, kabelbedrijven en woningcorporaties samenwerken in regionale innovatieplatforms. Portheine ziet nog ‘te veel thuiszorgorganisaties die ieder voor zich starten met experimenten voor pakweg 20 cliënten en dan kastjes met terminals ophangen’. “Allemaal lappendekens. Weggegooid geld. Daar kun je geen markt of businessmodel mee creëren, waar bijvoorbeeld ook

Peter Portheine
foto Brainport 2020

“Techniek voor zorgdiensten op afstand moet draaien op smartphone of pc, aangestuurd door providers met glasvezelverbindingen”

zorgverzekeraars in willen participeren en gemeenten AWBZ-gelden voor willen vrijmaken. Techniek voor zorgdiensten op afstand moet draaien op smartphone of pc, aangestuurd door providers met glasvezelverbindingen. De woning van de toekomst moet in het ontwerp ook al voorzien zijn domotica, ofwel apparatuur voor welzijn, comfort en veiligheid. Wat we nodig hebben, is standaardisatie van technologie, die beveiligd is en de privacy garandeert van allerlei zorginformatie. Alleen door standaardisatie kunnen we nutsvoorzieningen realiseren waarmee je integraal diensten rond de zorgketen kunt stapelen en die de cliënt thuis op eenvoudige en voor hem begrijpelijk wijze bedient.”

Slimmer werken

In Zuidoost-Brabant krijgt de samenwerking in een innovatieplatform voor zorg op afstand vorm in de coöperatie ‘Slimmer Leven.’ Porthéine: ‘Die wordt in april van dit jaar formeel opgericht en omvat het spectrum wonen, zorg en welzijn. Partijen hierin zijn huisartsen, woningcorporaties, gemeenten, zorginstellingen, ziekenhuizen en bedrijven die als serviceprovider of e-health ontwikkelaar actief zijn. In Limburg zijn we over de oprichting van een soortgelijk technologie-netwerk in gesprek met de Industriebank LIOF.’ Kan de concurrentie tussen zorgverleners die home care aanbieden geen spelbreker voor samenwerking zijn? Porthéine verwacht dat niet. “Je kunt aan de voorkant elkaars concurrent zijn en toch aan de achterkant facilitair samenwerken. Voorbeeld: in de regio De Kempen heeft de thuiszorgsector gezamenlijk één nacht- en weekenddienst opgezet. Dan hoeven er geen tien autootjes van vijf verschillende instellingen meer rond te rijden. Dat scheelt een paar miljoen per jaar aan kosten. Gewoon een kwestie van slimmer werken. Dat kan morgen in Limburg ook al ingevoerd worden. Winst voor de zorg en patiënt is echt niet, zoals vaak gedacht wordt, alleen door technologische innovatie te bereiken. Het is altijd in combinatie met slimmer werken, met minder handjes aan personeel, dat technologie de kwaliteit en de betaalbaarheid van zorg kan garanderen.”

Robotknuffel Paro is een bijzonder vriendje

Hij heeft de zachtwitte vacht en aaibaarheid van een echte zeehond, maar zit vol technologie. Een babyzadelrob als therapeutisch robot, ontwikkeld in Japan, bedoeld om een rustgevend effect te hebben en reacties te ontlokken aan dementerende ouderen. In het Heerlense verpleeghuis Molenpark van zorginstelling Sevagram zijn ze dol op Paro.

Knuffelrobot Paro

foto Sevagram

“Paro verbetert de onderlinge communicatie tussen ouderen en versterkt hun sociale band”

Paro heeft sensoren en reageert op aanrakingen door het bewegen van de staart, de vinpoten, het hoofd en het knipperen met de ogen. De robotzeehond reageert ook op geluiden, zelfs op aanraking van de snorharen en kan stemmen herkennen. Paro kan emoties tonen zoals verbazing en blijdschap, maakt de huilgeluiden van echte babyzeehond en reageert op degene die hem vasthoudt.

“Paro is een onmisbaar vriendje geworden van een aantal dementerende ouderen, de doelgroep waar hij voor is ontwikkeld,” zegt locatiemanager Riny Hoonings van verpleeghuis Molenpark, onderdeel van Sevagram, dat de knuffelrobot twee jaar geleden aan-

kocht op advies van hoogleraar Technologie in de Zorg Luc de Witte van Hogeschool Zuyd. Robots in de zorg zijn er in soorten en maten, maar Paro was volgens De Witte wel een heel bijzondere soort. “We waren erg nieuwsgierig,” zegt Riny Hoonings, “wat Paro zou kunnen toevoegen aan een liefdevolle bejegening van onze cliënten. Paro is dus niet zomaar lukraak als speelgoed op tafel gezet. Na een korte cursus van onze medewerkers is hij een uniek hulpmiddel geworden in het zorgproces, zoals dat gebeurt in snoezeltherapie.”

Koesteren

Bij ouderen die door hun dementie in een verzonken toestand leven en men-

taal niet of moeilijk aanspreekbaar zijn, neemt Paro een stukje eenzaamheid weg. “Omdat hij er zo lief uitziet, roept Paro bij cliënten gevoelens van beschermen en verzorgen, troosten en koesteren op. Zoals er ook cliënten op de afdeling zijn die het niet boeit en Paro maar kinderachtig vinden.”

Hogeschool Zuyd deed in een samenwerking met Sevagram en Verpleeghuis Hornerheide van Proteion naar de therapeutische effecten van Paro in de psycho-geriatrische zorg. Spontane interactie tussen zeehond en cliënt werd geobserveerd en vastgelegd op video. Conclusie: Paro verbetert de onderlinge communicatie tussen ouderen en versterkt hun sociale band. Door de persoonlijke interactie met Paro ontspannen de cliënten ook meer en voelen ze zich fysiek beter, wat reden kan zijn voor minder gebruik van medicijnen. Inmiddels staat Paro in het Guinness Book of Records als beste sociale robot ter wereld.

Slimme investering

Goedkoop is Paro niet. “Vijfduizend euro is een stevige investering,” aldus Hoonings. De zeehond is bekostigd uit het innovatie- en verenzorgbudget van Sevagram. “Als we drie of vier verzorgenden moeten inzetten om iemand rustig te krijgen, terwijl Paro dat in zijn eentje kan, dan is dit een heel slimme investering. En zeker met het oog op de komende 20 jaar, als we wellicht vele handen in de zorg tekort komen doordat er zo veel ouderen zijn, is robotica een oplossing. Ook door het aanboren van derde geldstromen proberen we de voordelen van arbeidsbesparende technologie te ontdekken.”

Sevagram maakt met enkele andere instellingen, zoals Proteion in Midden-Limburg, en Hogeschool Zuyd deel uit van een consortium dat nu onder een grote groep ouderen met dementie onderzoek wil doen naar de heilzame effecten van Paro. Hoonings: “Daar hebben we wel nog zeker tien Paro’s voor nodig. Maar met een goeie business case moeten we in staat zijn om die met korting te kunnen aanschaffen.”

QuietCare Home biedt cliënt meer eigen regie

foto Proteion

Onder de thuiszorgorganisaties in Nederland die technologie inzetten om cliënten te ondersteunen in hun zelfstandigheid en persoonlijke veiligheid, geldt Proteion Thuiszorg in Haalen als een pionier. De nieuwste dienst die de organisatie, actief in Midden- en Noord-Limburg, onder de noemer ‘telezorg’ aanbiedt is het QuietCare Home-systeem, dat gericht is op thuiswonende dementerende cliënten.

Met Zorg TV, waarmee Proteion enkele jaren geleden een van de eersten in Nederland was, is via een beeldschermverbinding met de cliënt thuis na te gaan of bijvoorbeeld de medicijnen worden ingenomen. QuietCare Home is een nieuwe stap in zorgtechnologie om de cliënt in de thuissituatie te ondersteunen. Het idee achter het systeem is dat bewegingen iets zeggen over iemands gedrag. Eerst wordt over een periode van twee weken vastgesteld welk gedragspatroon een cliënt heeft. Verandert dit patroon, dan wordt dit geregistreerd door het systeem. Vijf draadloze infraroodsensoren die in de woonkamer, keuken of badkamer, zijn aangebracht, registreren activiteiten en bewegingen. “We

noemen dit leefstijlmonitoring,” zegt John Rietman, hoofd Technologie van Proteion Thuis op het hoofdkantoor in Haalen.

“We letten op aspecten als regelmatige voeding, dwalen in huis, een mogelijk valincident, hoeveelheid slaap, kamertemperatuur, persoonlijke hygiëne. QuietCare wordt pas geïnstalleerd nadat een privacy-overeenkomst met de bewoners is ondertekend.”

De sensoren staan in verbinding met een basisstation bij de bewoner. Het basisstation stuurt de gegevens over de cliënt naar een computerprogramma van de zorgcentrale bij Proteion en maakt er een interpretatie van. Bij acute veranderingen in het gedrag van de cliënt en wanneer direct hulp nodig

is, zoals bij een val in de badkamer of dwalen, gaat een signaal ('red alert') in de zorgcentrale af en komt een thuiszorgmedewerker of mantelzorger in actie. Geleidelijke veranderingen in het gedragspatroon worden via een cliëntspecifieke internetpagina gevolgd en weergegeven in gele en groene signalen.

Businesscase

Het in Amerika ontwikkelde systeem is door Proteion Thuis samen met de Kenniskring Technologie van Hogeschool Zuyd in een pilot met 140 cliënten uitgetest. Voor de aanschaf van het systeem werd subsidie verleend uit fondsen voor de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten). Het proeftraject heeft volgens Rietman een 'maatschappelijke businesscase' opgeleverd. "QuietCare laat zien dat zorg op maat mogelijk is met technologie. Zorgverleners hoeven de cliënt

minder vaak thuis te bezoeken, wat arbeid en arbeidskosten bespaart," aldus Rietman. "Ze krijgen via het systeem ook meer informatie over de leefstijl van de cliënt dan vroeger. Het heeft training gevergd om de zorgverleners die gegevens naar waarde te kunnen laten interpreteren. Ze moeten er op kunnen vertrouwen dat de technologie hen zorginhoudelijk ondersteunt." Mantelzorgers, zoals familie of vrienden, kunnen naar wens en op zelf uitgekozen tijdstippen via sms en e-mail van de zorgcentrale bij Proteion geïnformeerd worden over de situatie bij de cliënt. "De mantelzorger krijgt daardoor meer tijd voor zichzelf, maar de cliënt kan ook langer thuis blijven wonen."

Doelmatiger

Quiet Care, zo blijkt uit onderzoek, heeft de cliënt door minder bezoek van de thuiszorgmedewerker niet eenzaam

gemaakt. Rietman: "Cliënten geven aan zich veiliger te voelen, omdat op afstand een oogje in het zeil wordt gehouden." QuietCare is onlangs ook in een samenwerkingsverband uitgerold bij De Zorggroep in Venlo en thuiszorg Land van Horne in Weert. Rietman: "Het onderzoek dat hieraan verbonden is, moet uitsluitsel geven over de vraag of we met deze technologie de zorg thuis goedkoper kunnen organiseren. Ik ben ervan overtuigd dat we met Quiet Care doelmatiger werken. Zorg op afstand bespaart bovendien fors aan kosten voor opname in een verpleeghuis."

– ADVERTENTIE –

LÜCKERS BEDRIJFSADVOCATEN

Specialisten in ondernemingsrecht,
financieel-economische problemen en bouw

Snelle incasso's op advocaatsniveau

ADVOCASSO

Templesplein 29 | 6411 ET Heerlen | T: (045) 571 30 00 | F: (045) 571 66 66 | E: info@luckers.nl
De Geusseltweg 33C | 6225 XS Maastricht | T: (043) 362 52 52 | F: (043) 363 72 73 | E: info@advocasso.nl